

Inhoud

Algemene inleiding *Mijn vriendje Rikki* blz. 5

Thema *Rikki* blz. 11

Thema *Rikki en zijn vriendjes* blz. 67

Thema *Rikki en Anni* blz. 95

Thema *Rikki durft* blz. 127

Algemene inleiding *Mijn vriendje Rikki*

Inleiding

Iedere leerkracht in de onderbouw zal het kunnen beamen: kinderen smullen van goede prentenboeken. De verhalen en illustraties in prentenboeken zijn natuurlijk erg leuk voor kinderen. Maar wat daarnaast heel belangrijk is: ze leren er ook nog eens veel van! In prentenboeken worden namelijk vaak onderwerpen en dilemma's behandeld die vooral voor kinderen heel herkenbaar zijn. Een prentenboek biedt daarom een goede ingang om een bepaald onderwerp aan te snijden. Met het les-pakket *Mijn vriendje Rikki* wordt heel direct ingesprongen op het breed werken met prentenboeken.

In de handleiding van *Mijn vriendje Rikki* zijn vier uitgewerkte thema's opgenomen. Elk thema hoort bij en sluit aan op een prachtig prentenboek over het konijn Rikki. De thema's staan boordevol suggesties voor verschillende activiteiten die uit te voeren zijn naar aanleiding van deze Rikki-prentenboeken. Het thema *Rikki* (aansluitend bij het prentenboek *Rikki*) is daarbij het meest uitgewerkt. Daarnaast vindt u suggesties voor activiteiten bij het thema *Rikki en zijn vriendjes*, het thema *Rikki en Anni* en het thema *Rikki durft*. Ook deze drie thema's sluiten aan bij de gelijknamige prentenboeken. Met *Rikki* zullen de kleuters zich goed kunnen identificeren: de situaties waarin het konijn terecht komt, zijn namelijk voor veel kleuters herkenbaar. Rikki leert onder meer dat iedereen uniek is, wordt 'verliefd' en sluit nieuwe vriendschappen.

Voor wie is *Mijn vriendje Rikki* bedoeld?

Mijn vriendje Rikki is bedoeld voor alle kinderen van groep 1 en 2, in de leeftijd van 4 tot en met 6 jaar. Aan taalzwakke en anderstalige kinderen wordt extra aandacht besteed door onder meer activiteiten in de kleine kring. Daarbij is er vooral aandacht voor het ontwikkelen van de mondelinge taalvaardigheid en de woordenschat. Ook voor kinderen die al wat meer aankunnen, zijn stimulerende activiteiten in de handleiding opgenomen. Bij activiteiten in de kleine kring en in de hoeken zijn er ook activiteiten die wat meer bedoeld zijn voor de oudere kleuters. Daarom hebben deze activiteiten een leeftijds aanduiding gekregen:

4 5 6 geschikt voor alle kinderen van 4, 5 en 6 jaar.

5 6 meer geschikt voor kinderen van 5 en 6 jaar.

Thema *Rikki*

De activiteiten die in dit thema beschreven staan, kunt u uitvoeren naar aanleiding van het prentenboek *Rikki*.

Thema *Rikki*

- 1 De voorbereiding**
 - 1.1 Aansluiting bij het prentenboek *Rikki*
 - 1.2 Woordenschat
 - 1.3 Materiaaloverzicht
 - 1.4 Het kiezen en inrichten van de hoeken
- 2 Routines**
 - 2.1 Interactief voorlezen
 - 2.2 De pluim van de dag
 - 2.3 Het portfolio
 - 2.4 Het woord- en letterdoosje
 - 2.5 Letters aanbieden
 - 2.6 Plannen en reflecteren met de kinderen
 - 2.7 Ouderbetrokkenheid
 - 2.8 Verhalen vertellen
 - 2.9 De verteltafel
 - 2.10 De ABC muur
 - 2.11 Elkaar helpen
- 3 Startactiviteit**
 - 3.1 *Rikki* voorstellen
- 4 Dagopeningen**
 - 4.1 Themahoek introduceren
 - 4.2 Nieuwe routine introduceren
 - 4.3 Liedje *Rikki*
 - 4.4 Hallo!
- 5 Activiteiten in de kring**
 - 5.1 Grote kring**
 - 5.1.1 Prentenboek introduceren en voorlezen
 - 5.1.2 Prentenboek voorlezen: gevoelens bespreken
 - 5.1.3 Verschillen zoeken
 - 5.1.4 De naam *Rikki*
 - 5.1.5 De letter *r* van *Rikki* aanbieden
 - 5.1.6 Versje *Hangoor*
 - 5.1.7 Liedje *Iedereen is anders*
 - 5.2 Kleine kring**
 - 5.2.1 Prentenboek: platen bespreken
 - 5.2.2 Gesprek over uitleggen
 - 5.2.3 Tegenstellingen
 - 5.2.4 Begrippen *woord* en *zin*
 - 5.2.5 Spelletjes met de woord- en letterdoosjes
- 6 Activiteiten in de hoeken**
 - 6.1 Themahoek**
 - 6.1.1 Vrij spelen in de themahoek
 - 6.2 Boekenhoek**
 - 6.2.1 Boeken (voor)lezen en/of bekijken
 - 6.2.2 Waar ging het boek over?
 - 6.3 Vertelhoek**
 - 6.3.1 Prentenboek naspelen
 - 6.3.2 Vertellen over jezelf
 - 6.3.3 Verhaal vertellen bij beeldverhaal
 - 6.4 Luisterhoek**
 - 6.4.1 Luisteren naar *Rikki*
 - 6.5 Lees-schrijfhoek**
 - 6.5.1 De letter van je naam
 - 6.5.2 De letters van *Rikki*
 - 6.5.3 De letter *r* van *Rikki*
 - 6.5.4 Namenmemory
 - 6.5.5 Verschillen zoeken
 - 6.6 Reken-wiskundehoek**
 - 6.6.1 *Rikki*-getallenlijn maken
 - 6.6.2 Lengte vergelijken
 - 6.6.3 Hetzelfde of anders?
 - 6.7 Expressiehoek**
 - 6.7.1 *Rikki* schilderen
 - 6.7.2 Zelfportret maken
- 7 Activiteiten in de speelzaal en buiten**
 - 7.1 Wortelroof
 - 7.2 Net als *Rikki*!
 - 7.3 *Rrikki*!
- 8 Op pad**
 - 8.1 Naar de kinderboerderij
- 9 Dagsluitingen**
 - 9.1 Presentatie en reflectie
 - 9.2 Dat ben ik!
- 10 Thema-afsluiting**
 - 10.1 Tentoonstelling van de zelfportretten

ROUTINES

Een routine is een effectieve, didactische werkvorm die volgens een bepaald patroon wordt uitgevoerd. De kinderen en de leerkracht maken zich het patroon zo eigen dat het een routine voor ze wordt. In de Rikki-thema's zijn de routines gekoppeld aan de onderwerpen van het prentenboek en vooral gericht op de taalontwikkeling en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In dit hoofdstuk vindt u de routines die u kunt gebruiken bij het thema *Rikki*, maar ook bij de andere drie thema's.

Routines

2.1 Interactief voorlezen

Wat is interactief voorlezen?

We spreken van interactief voorlezen als kinderen een actieve bijdrage leveren tijdens het voorlezen van een prentenboek. We maken bij het interactief voorlezen een onderscheid in drie fasen, namelijk *voor* het voorlezen, *tijdens* het voorlezen en *na* het voorlezen. Bij het interactief voorlezen neemt u de kinderen echt mee het boek in. U laat ze het boek op allerlei manieren meebelevén, bijv. door voorkennis te activeren (voor het voorlezen), vragen te stellen (tijdens het voorlezen) en de onderwerpen uit het boek te bespreken (na het voorlezen).

Het belang van (interactief) voorlezen

Kinderen vinden het vaak erg leuk om voorgelezen te worden. Bovendien is voorlezen – en dan vooral interactief voorlezen – erg leerzaam. De kinderen vergroten hun interesse in boeken, oefenen in spreken en luisteren, leren zich concentreren en breiden hun woordenschat uit. Ook stimuleert voorlezen de kinderen om (later) zelf te gaan lezen. Daarnaast draagt het voorlezen bij aan het uitbreiden van kennis en ervaringen van kinderen en komen ze in aanraking met sociale en morele thema's en dilemma's.

Een paar keer aanbieden

U kunt een prentenboek gerust een paar keer voorlezen. Kinderen vinden dit heel leuk. Ze 'horen' bij de volgende keren voorlezen dingen, die ze bij de eerste keer nog niet zo opgevallen waren. Opnieuw voorlezen is dus voor kinderen een feest van herkenning, aangevuld met weer nieuwe details.

Routine voor het interactief voorlezen

1 De voorbereiding

- Lees het prentenboek zelf goed door. Wat is het thema van het boek?
- Schrijf enkele woorden op die u wilt uitleggen en bedenk op welk moment u dat wilt doen. Doe dit steeds weer als u een boek opnieuw voorleest.

2 Voor het lezen

In deze fase kunnen de kinderen zich oriënteren op het verhaal.

Zij zullen het verhaal dan beter begrijpen.

- Houd evt. een klein gesprekje over het thema/onderwerp van het boek.
- Bekijk samen de omslag van het boek, evt. enkele platen en lees de titel voor.
- Laat de kinderen voorspellen waar het verhaal over zal gaan.
- Soms is het handig een enkel moeilijk woord van te voren te bespreken.

Als u het verhaal een tweede (of volgende) keer voorleest, laat u het volgende vertellen:

- Over wie gaat het boek?
- Waar gaat het boek over? (in enkele zinnen)
- Laat het boek evt. weer even zien.

3 Tijdens het voorlezen

Lees het verhaal voor en laat tussendoor de platen zien.

Zorg ervoor dat de kinderen actief betrokken zijn bij het verhaal.

Dat kan ondermeer door:

- rustig voorlezen en oogcontact maken.
- hardop nadenken. Bijvoorbeeld: 'Ik ben benieuwd wat ... nu doet.'
(De kinderen hoeven hier niet altijd op de antwoorden.)
- vragen stellen. Stel vragen die de kinderen laten doordenken.

Bijvoorbeeld:

- samenvattende vragen.
(Wat deed Rikki om zijn oor recht te krijgen?)
- voorspellende vragen.
(Denk je dat Anni nu met Rikki wil spelen?)

4.3 Liedje *Rikki*

Doel Muzikale ontwikkeling.

Materiaal Rikki-popje, Rikki-CD (nummer 1), CD-speler, evt. muziekinstrumenten.

Neem het Rikki-popje op schoot. Laat het popje vertellen dat hij wel zin heeft om een liedje te zingen, maar dat hij niet goed weet wat hij moet gaan zingen. U zegt tegen Rikki dat u wel een leuk liedje weet. En het is nog wel een liedje dat over Rikki zelf gaat! Zet het liedje op.

Laat de kinderen eerst luisteren. Daarna mogen ze (zachtjes) proberen mee te zingen of neuriën.

Dit algemene Rikki-liedje kunt u telkens opzetten voordat u een van de prentenboeken over Rikki gaat voorlezen. Het liedje gaat over de verschillende emoties en gevoelens die in de prentenboeken aan de orde komen. De kinderen zullen het liedje vrij gemakkelijk leren. Om dit te stimuleren, kunt u ze eerst de rijmwoorden en de slotregel laten meezingen. Bij het zingen van de slotregel wijzen ze bij het woordje 'jou' telkens een ander kind aan. Bij het woordje 'mij' wijzen ze naar zichzelf.

In het bos bij de beu-ken-bo-men spe - len ko-nijn-tjes
groot en klein. Sa - men met hun vriend-je Rik - ki
bui-ten in de zon-ne-schijn. Rik-ki is wel eens ver-drie-tig,
bang of boos maar mees-tal blij. Al - tijd nieu - we
a - von - tu - ren, lijkt hij mis-schien op jou en mij?

4.4 Hallo!

Doel Sociaal-emotionele ontwikkeling: vrij spreken, contact maken, zelfbeeld opbouwen.

Materiaal CD met liedjes naar keuze, CD-speler.

Vooraf U maakt ruimte in de klas door de tafels en de stoelen aan de kant te zetten.

U legt het volgende spelletje uit: u gaat een CD met liedjes opzetten. De kinderen mogen vrij door de klas lopen, terwijl ze luisteren naar of meezingen met een liedje. Op het moment dat de muziek stopt, vormen ze snel tweetallen. Het tweetal geeft elkaar een hand en zegt: 'Hallo'. Dan mogen de kinderen elkaar een paar vragen stellen.

Bespreek van tevoren wat voor vragen ze kunnen stellen, bijvoorbeeld:

- Hoe heet jij?
- Hoeveel jaar ben jij?
- Heb je broertjes of zusjes?
- Wat is jouw lievelingsdier?
- Wat kun jij heel goed?

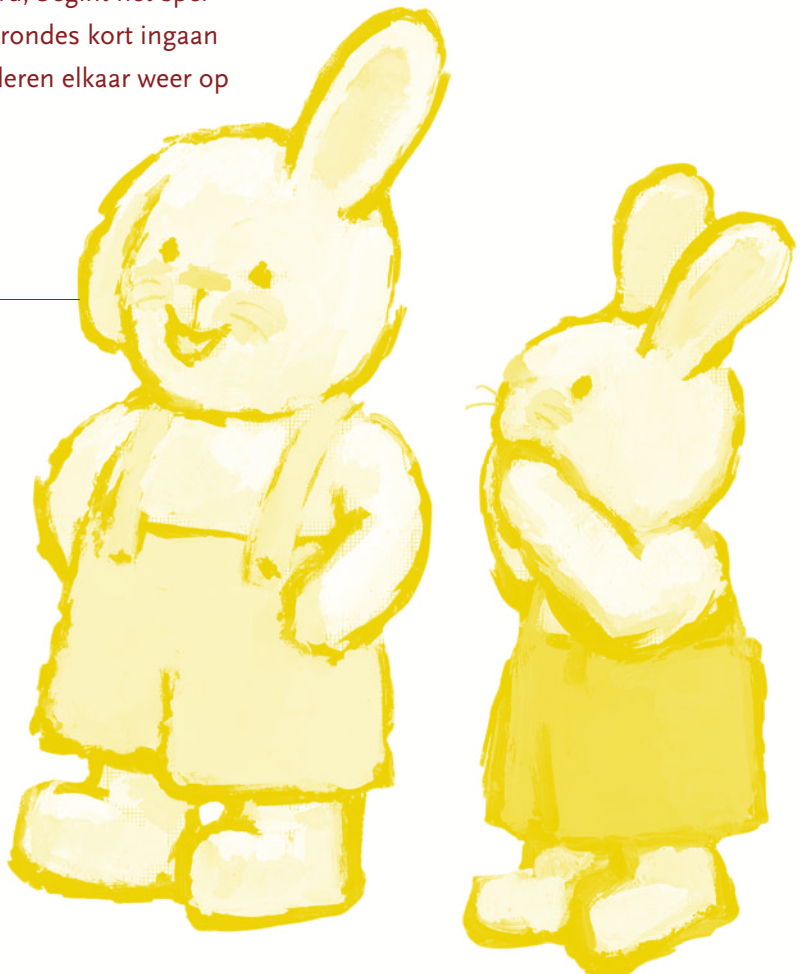
Niet alleen voor het kennismaken met elkaar is dit een leuke opdracht, de kinderen leren ook iets over zichzelf vertellen. Ze worden zich bewust van wie ze zijn en van wat ze bijv. heel goed kunnen. Zo wordt het zelfbeeld van kinderen op een positieve wijze vergroot.

Als de kinderen elkaars vragen hebben beantwoord, begint het spel opnieuw: de muziek start weer. U kunt na enkele rondes kort ingaan op de vragen die gesteld zijn. Zo brengen de kinderen elkaar weer op ideeën.

Extra suggestie

- U kunt dit spel ook in de speelzaal spelen.

Als er meerdere kinderen in uw groep zijn die de namen van een deel van de andere kinderen nog niet kennen, kunt u de kennismaking iets uitbreiden. De kinderen geven elkaar dan een hand en stellen zich voor met: 'Hallo, ik ben...'

Activiteiten in de kring

5.1 GROTE KRING

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de 'grote kring' en de 'kleine kring'. In de grote kring voert u activiteiten uit met de hele groep, bijv. het voorlezen van het prentenboek of het aanleren van een liedje over Rikki. In de kleine kring werkt u met een klein groepje kinderen dat u zelf heeft samengesteld. Alle activiteiten die onder het kopje 'grote kring' beschreven staan, kunt u ook in de kleine kring uitvoeren. Daarnaast staan er bij de kleine kring suggesties voor activiteiten beschreven die echt bedoeld zijn voor een klein groepje kinderen. Bijvoorbeeld taalzwakke kinderen of juist kinderen die wat meer aankunnen.

U kunt het prentenboek voorlezen met behulp van de routine interactief voorlezen op blz. 16.

5.1.1 Prentenboek introduceren en voorlezen

Doel Brede taalontwikkeling.

Materiaal Prentenboek *Rikki*.

Vooraf Lees het boek zelf en noteer evt. enkele moeilijke woorden die u wilt bespreken.

Introduceren van het prentenboek

Bekijk samen met de kinderen de omslag van het boek. Lees de titel voor en laat ze de illustraties bekijken. Hebben de kinderen al een idee waar het boek over gaat? Kom evt. nog terug op de startactiviteit waarin ze hebben voorspeld wat Rikki met de spullen gaat doen. Bespreek evt. enkele moeilijke woorden die in het prentenboek aan de orde komen (zie ook blz. 14).

Voorlezen

Lees het boek interactief voor. Vertel het verhaal evt. in uw eigen woorden en laat de kinderen vooral deze eerste keer lekker ontspannen luisteren. Stel af en toe een voorspellende vraag.

Voorbeeldvragen:

Blz. 4/5 Rikki wordt uitgelachen. Wat zou hij nu gaan doen?

Blz. 6/7 Wat zou Rikki nog meer kunnen doen?

Blz. 16/17 Hoe voelt Rikki zich nu? Wie zou hij om hulp kunnen vragen?

Blz. 22/23 Wat zou Rikki nu weer gaan doen? Hebben jullie al een idee?

NB: De prentenboeken hebben geen paginanummers. Gebruik de volgende 'paginanummering': de titelpagina is blz. 1, het begin van het verhaal blz. 2, enz.

Tot slot

Laat de kinderen spontaan op het verhaal reageren. Leg het boek op een uitnodigende plek neer, zodat de kinderen het boek zelf kunnen bekijken.

U kunt het prentenboek voorlezen met behulp van de routine *interactief voorlezen* op blz. 16.

5.1.2 Prentenboek voorlezen: gevoelens bespreken

Doel Begrijpend luisteren, spreekvaardigheid, woordenschat, sociaal-emotionele ontwikkeling: praten over en tonen van gevoelens.

Materiaal Prentenboek *Rikki*, Rikki-popje.

Vooraf U heeft het prentenboek *Rikki* minstens twee keer voorgelezen.

U leest het prentenboek voor de derde of vierde keer (interactief) voor. Deze keer bespreekt u vooral de gevoelens van Rikki. In de fragmenten waar Rikki zijn gevoelens toont, kunt u evt. het Rikki-popje laten vertellen. Op blz. 4 laat u hem bijv. zeggen: 'Waarom roepen alle konijnen mij na?' Ga vervolgens dieper in op de gevoelens van Rikki.

U kunt tijdens (of na) het voorlezen evt. de onderstaande vragen stellen.

Hoe voelt Rikki zich:

- omdat zijn oor hangt? (blz. 4)
- als hij om zijn oplossing(en) wordt uitgelachen? (blz. 8, 14/15)
- in het bos? (blz. 16/17)
- bij de dokter? (blz. 18/19)
- als hij bij de dokter weggaat? (blz. 20/21)
- als alle konijnen een hangoor hebben? (blz. 24/25)

Als het voor de kinderen moeilijk blijkt Rikki's gevoelens juist te benoemen, laat u het Rikki-popje zeggen dat hij verdrietig of alleen is. Laat de kinderen vertellen hoe dat zou kunnen komen. Vervolgens kunt u het Rikki-popje aan de kinderen laten vragen of zij zich ook wel eens alleen voelen. Wat doen ze dan? Wat doen ze als ze zien dat iemand anders verdrietig is?

Het bespreken van gevoelens helpt het kind om zijn eigen gevoelens te verwoorden en ermee om te gaan. U kunt de kinderen vragen: 'Heb jij dat ook wel eens? Wanneer? Wat kun je eraan doen om je beter te voelen?' Stel open vragen zodat de kinderen hun gevoelens kunnen verwoorden. Geef ze de tijd om na te denken en moed te vatten om antwoord te geven. Vul deze stiltes niet. Toon begrip voor de gevoelens van de kinderen. Vraag andere kinderen geregeld te herhalen wat een kind zojuist verteld heeft. U kunt het gesprek afsluiten door met de kinderen de belangrijkste zaken kort samen te vatten. Als de kinderen in uw groep moeite hebben om in de grote kring over dit onderwerp te praten, kunt u dit ook in de kleine kring bespreken.

5.1.3 Verschillen zoeken

Doel Woordenschat, bewust worden van (uiterlijke) verschillen, beginnende geletterdheid: visuele discriminatie.

Materiaal Evt. verkleedspullen, Rikki-CD (nummer 3) en CD-speler, kopieerblad 13.

U kiest een kind uit dat buiten de klas iets aan zijn uiterlijk mag veranderen. Eerst gaat het kind midden in de kring staan, zodat alle kinderen hem goed kunnen bekijken. Dan gaat het kind naar de gang en verandert iets. Vervolgens komt het kind weer binnen en gaat in de kring staan. Wie ziet als eerste het verschil? Het kind dat het goed heeft, mag nu iets aan zijn uiterlijk veranderen.

Voor sommige kinderen is het vooruitzicht om alleen in de kring te gaan staan erg spannend. Door de spanning/onzekerheid die ontstaat zijn ze niet goed in staat te bedenken wat ze moeten wijzigen aan hun uiterlijk. Help deze kinderen door samen af te spreken wat ze kunnen veranderen.

Extra suggesties

- U kunt buiten de klas verkleedspullen klaarzetten. De kinderen kunnen van deze spullen gebruikmaken.
- Terwijl een kind buiten de klas staat, kunt u met de kinderen het liedje *Iedereen is anders* zingen. Als het liedje afgelopen is, mag het kind weer binnenkomen.
- U kunt ook twee kinderen in de kring laten plaatsnemen. De andere kinderen benoemen de verschillen tussen de twee. Daarbij kunnen verschillende aspecten aan de orde komen, zoals lichaamskenmerken, lengte, kleur en soort haar, maar bijv. ook kleding. Als de kinderen in uw groep dit aankunnen, kunt u ze ook vragen of ze verschillen kunnen benoemen die niet zo direct te zien zijn. Bijv. of iemand rustig of juist druk is, leeftijdsverschil, wat hij/zij graag lust enz. U kunt deze activiteit ook uitvoeren in de kleine kring. Daarbij kunt u het accent leggen op de woordenschat.
- Laat kinderen die dat willen in de lees-schrijfhoek werken met kopieerblad 13.

Voor kinderen is het best spannend om in de kring door klasgenootjes bekeken te worden. Zorg daarom voor een veilige sfeer waarin kinderen op positieve wijze de verschillen bij de twee kinderen in het midden benoemen. Voorkom negatieve ervaringen (bijvoorbeeld door vervelende opmerkingen over uiterlijk of gedrag) die kunnen leiden tot angst om in het middelpunt te staan, te praten in de kring enz.

5.1.4 De naam *Rikki*

Doel Beginnende geletterdheid: klank-letterkoppeling.

Materiaal Prentenboek *Rikki*, vijf papiervellen, viltstift.

Laat de voorkant van het prentenboek zien en wijs de naam *Rikki* aan. Vervolgens spreekt u de naam hardop uit, terwijl u de letters aanwijst. De kinderen herhalen de naam.

U schrijft elke letter van de naam *rikki* (in kleine letters) op een apart blad, terwijl u telkens de klank uitspreekt. Spreek de klank van de letter uit zoals die klinkt in het woord. U zegt dus geen *er* of *ka*, maar *rrr* of *k*.

Laat vijf kinderen voor de groep komen. De kinderen krijgen ieder een blad met een letter erop en gaan door elkaar staan. Laat een kind uit de kring de vijf kinderen vervolgens op zo'n manier neerzetten dat de naam *rikki* te lezen is. Vraag aan de andere kinderen in de kring welke letters er hetzelfde uitzien. Van elke dubbele letter laat u vervolgens een kind even apart zitten. (De kinderen met de tweede *k* en de tweede *i*.) Lees het woord *rik* met verlengde klank voor (*rrriiikk*). Vraag de kinderen vervolgens te luisteren bij welk kind ze *rrr* horen. Laat ook de *i* en de *k* aanwijzen. U laat het kind met de *r* nu op de grond zitten. Welk woord is overgebleven? (*ik*) Tot slot laat u de naam *rikki* opnieuw samenstellen.

Extra suggesties

- U kunt een jonger kind de vijf kinderen letterlijk op de goede plek laten zetten. Daarna gaan de kinderen weer door elkaar staan. Nu mag een ouder kind het proberen, maar dan alleen door aanwijzingen te geven.
- Laat kinderen die al wat letters kennen – met de voor hen bekende letters en de letters van het woord *ik* – andere woorden maken, bijv. rijmwoorden zoals *dik*, *fik*, *hik*, *kik*, *lik*, *mik*, *nik*, *pik*, *rik*, *sik*, *tik*. Ze doen dit bijv. zelfstandig in de lees-schrijfhoek of samen met u in de kleine kring.
- De kinderen kunnen in de lees-schrijfhoek werken met kopieerblad 10.

Als kinderen opmerken dat de i anders wordt uitgesproken, kunt u ze een compliment geven: 'Goed gehoord en gezien! De letter i spreek je soms wat anders uit!' Ook kinderen die een opmerking maken over de andere vorm van de eerste letter (hoofdletter op het boek, kleine letter op het kaartje), prijst u. Vertel dat de letters er anders uitzien, maar hetzelfde klinken.

5.1.5 De letter *r* van Rikki aanbieden

Doel Beginnende geletterdheid: letterkennis.

Materiaal Rikki-(vinger)popje met naamkaartje van rikki, of het figuurtje van kopieerblad 3, letterkaartjes *r*.

Vooraf Maak evt. een naamkaartje voor rikki (met de kleine letter *r*). Maak ook een aantal letterkaartjes *r*.

U biedt de letter *r* van Rikki aan met behulp van de routine *Letters aanbieden* (zie blz. 22). Hiernaast vindt u het klankgebaar van de letter *r*. De kinderen kunnen dit gebaar maken als ze een woord of naam horen met deze letter.

- Speel het spel Ik zie, ik zie wat jij niet ziet... met woorden die beginnen met de letter *r*.
- Geef de kinderen een aantal raadseltjes op, waarvan de uitkomst telkens een woord met een *r* is. Sluit elk raadseltje af met de zin: het woord begint met een *r*.

Voorbeeldraadsels: Het is de naam van een konijn met een hangoor (Rikki), je kunt erdoor naar buiten kijken (raam), het is geen televisie, maar er komt wel geluid uit (radio), je kunt ermee op reis naar de maan (raket), het is van goud en je draagt het om je vinger (ring), hij woont in een kasteel en draagt een ijzeren pak (ridder), dit water komt uit de lucht vallen (regen), dit zie je boven vuur (rook), de doos is niet vierkant, maar... (rond)!

- Bedenk samen met de kinderen *r*-woorden of een *r*-zin, bijvoorbeeld: *Rikki rent rond*.
- Laat de kinderen *r*-woorden bedenken met beginrijm, bijvoorbeeld: *Rik(ki) - rit, roos - room, roep - roer* enz.
- Noem namen van kinderen en laat beluisteren of er een naam met een *r* genoemd wordt.
- Laat telkens een kaartje uit een stapel naamkaartjes trekken. Zit er wel of geen *r* in de naam?
- Laat zelfgemaakte letterkaartjes *r* bij voorwerpen met een *r* leggen. Met zelfklevende memoblaadjes gaat dit erg gemakkelijk. De kinderen kunnen ook van tevoren in de lees-schrijfhoek de letter *r* op de blaadjes stempelen.
- Laat het naamkaartje van rikki op de ABC-muur ophangen. U kunt het kaartje ook op het aanwezigheidsbord hangen.
- De kinderen kunnen in de lees-schrijfhoek werken met kopieerblad 11.

5.1.6 Versje Hangoor

Doel Auditief geheugen, fonemisch bewustzijn.

Materiaal Rikki-popje, handspiegel, een iets groter knuffelkonijn (dokter Langoor). U kunt in plaats hiervan ook de vingerpopjes van Rikki en papa gebruiken. Papa is dan dokter Langoor.

U laat het Rikki-popje in de spiegel kijken. Laat Rikki vertellen dat hij echt van alles heeft geprobeerd om zijn oor rechttop te krijgen, maar dat dit nog steeds niet gelukt is. Hij weet nu niet meer wat hij moet doen. Sluit af met de zin: 'Ik ga naar de dokter!'

Zeg aansluitend het versje op. Tijdens het opzeggen speelt u het versje na met het Rikki-popje en een groter knuffelkonijn (dokter Langoor) of met de vingerpopjes van Rikki en papa. U kunt het versje ook eerst een keer opzeggen zonder het na te spelen.

U praat met de kinderen even na over het versje. Stel bijv. (aan telkens een ander kind) de volgende vragen:

- Wat wil Rikki dat de dokter doet?
- Wat vindt de dokter dat Rikki moet doen?
- Wat vind je van de raad van de dokter?
- Waarom zou de dokter Langoor heten?

Zeg het versje nog enkele malen op. Laat de kinderen meedoen, bijv. door ze het versje mee te laten spelen. Ze kunnen het versje natuurlijk ook mee opzeggen. Spreek dan af dat ze de eerste keren bijv. alleen de telkens herhaalde regel van elk couplet opzeggen of dat ze de rijmwoorden aanvullen.

Extra suggesties

- Laat de kinderen na een couplet vertellen welke rijmwoorden er in het stukje zaten. Kunnen ze er zelf nog een rijmwoord bij bedenken?
- De kinderen kunnen i.p.v. het versje mee te spelen het versje ook eens naspelen.

Hangoor

Rikki heeft een hangoor,
flapperdeflap flap flap.
Hij gaat naar dokter Langoor,
stapperdestap stap stap.

Dokter, kijk eens naar mijn oren,
eentje valt er steeds naar voren.
Toe dokter, help me gauw!

Langoor ziet het hangoor,
flapperdeflap flap flap.
Hij zegt: 'Maar kleine domoor,
slapperdeslap slap slap!

Met dat oor ben jij geboren.
Wees maar blij met die twee oren.
Ze passen goed bij jou!

Rikki met zijn hangoor,
flapperdeflap flap flap.
Begrijpt de raad van Langoor,
snapperdesnap snap snap.

Trots bekijkt hij zijn twee oren,
grappig dat die bij hem horen:
een hangoor! Super! Wauw!

5.1.7 Liedje *Iedereen is anders*

Doel Muzikale ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling: leren dat iedereen anders is.

Materiaal Rikki-CD (nummer 3) en CD-speler, evt. muziekinstrumenten.

Vraag de kinderen eens goed naar elkaar te kijken en (kort) aan elkaar te vertellen wat hen bij elkaar opvalt. Het ene kind draagt bijv. grote schoenen en het andere kind juist kleine schoenen. Het ene meisje heeft mooie lange staarten en het andere meisje juist leuk kort haar. Het ene kind is al aan het wisselen, terwijl het andere nog een gaaf gebit heeft. Vertel de kinderen dat iedereen anders is en dat dit juist zo fijn is. Daar gaat het liedje *Iedereen is anders* dan ook over.

Zet het liedje op. Als de kinderen het liedje een aantal keer hebben gehoord, dan wijzen ze tijdens het beluisteren de lichaamsdelen en kledingstukken aan waarover het gaat. Een volgende keer kunt u ze het ritme laten meespelen op muziekinstrumenten.

Extra suggestie

■ Na het zingen van het liedje speelt u het spelletje *Verschillen zoeken* (zie blz. 36).

1 Heb je gro-te o - ren of een klei-ne bril,
staart-jes in je haar om-dat mam-ma dat zo wil?
Sproe-ten op je wang, een neus als een ko - nijn?
le - der - een is an - ders en dat is juist zo fijn.
le - der - een is an - ders en dat is juist zo fijn.

2 Heb je bruine ogen of zijn ze donkerblauw,
draag je gekke schoenen die je eigenlijk niet wou?
Wiebel, wiebeltanden, welke zal het zijn?
Iedereen is anders en dat is juist zo fijn. (2x)

5.2 KLEINE KRING

Alle activiteiten die bij de grote kring beschreven staan, kunt u ook in de kleine kring uitvoeren. U kunt bijv. – voordat u voor de eerste keer in de grote kring voorleest – een boek vooraf al een keer voorlezen aan een klein groepje (taalzwakke) kinderen. Zo kennen ze het verhaal al een beetje en kunnen daardoor in de grote kring beter meedoen.

5.2.1 Prentenboek: platen bespreken

Doel Spontaan spreken, woordenschat, beginnende geletterdheid: verhaalbegrip.

Materiaal Prentenboek *Rikki*.

Vooraf U heeft het prentenboek *Rikki* al een (paar) keer voorgelezen.

4 5 6 Bespreek het prentenboek met een klein groepje kinderen. Besteed dit keer extra aandacht aan de verschillende platen. Hieronder staat – als voorbeeld – voor de eerste platen beschreven hoe u hierop dieper kunt ingaan.

- Laat de kaft van het boek bekijken. De kinderen vertellen kort waar het boek over gaat. Vertel en vraag het volgende: ‘Rikki houdt zijn oor vast. Wat gebeurt er als hij zijn oor loslaat? Is dat altijd zo bij konijnen?’
- Op blz. 1 (de titelpagina) staan heel veel konijnen. Laat een kind Rikki aanwijzen. Hoe weet het kind dat dit Rikki is? De kinderen bedenken ook waarom de konijnen allemaal zo vrolijk kijken.
- U leest de tekst van blz. 2 voor. Laat (een van) de kinderen – evt. met uw hulp – de laatste zin afmaken: ‘Die had Rikki ook, alleen...’ (Rikki’s oren waren anders.)
- Laat blz. 4 zien. Stel (enkele van) de volgende vragen: ‘Hoe voelt Rikki zich hier? Hoe kun je dat zien? Hoe komt het dat Rikki verdrietig is?’

Laat de kinderen ook eens kijken naar de andere konijnen (op blz. 5). Plagen die Rikki allemaal? Laat de kinderen evt. vertellen hoe de verschillende konijnen reageren op Rikki. Misschien kunnen ze aanwijzen welk konijn ze zelf zijn als er iemand gepest wordt.

U kunt van tevoren woorden noteren die u aan de orde wilt laten komen.

U hoeft natuurlijk niet het hele boek in één keer te bespreken, u kunt telkens een paar platen behandelen.

Als kinderen gaan vertellen welk konijn ze zelf zijn als er iemand gepest wordt, complimenteer hen dan met het feit dat ze dat durven te vertellen. Bespreek vervolgens met de kinderen wat ze concreet kunnen doen als er iemand gepest wordt. (Het kind dat gepest wordt helpen, hulp halen bij de leerkracht etc.)

5.2.2 Gesprek over uitlachen

Doel Sociaal-emotionele ontwikkeling: inleven in de gevoelens van een ander.

Materiaal Prentenboek *Rikki*, Rikki-popje, diverse knuffelkonijnen of de vingerpopjes, evt. theemuts, wortel, tak met touwtje, verband, ballon passend bij het formaat van het Rikki-popje en/of de figuurtjes van kopieerblad 8.

Vooraf De kinderen kennen het verhaal van Rikki.

- 5 6** U laat de kinderen de platen op blz. 4/5, 8/9 en 14/15 van het prentenboek nog eens bekijken. Stel (enkele van) de volgende vragen: ‘Wat doet Rikki? En wat doen de andere konijnen? Lachen de konijnen Rikki toe of lachen ze hem uit? Wat vind je ervan dat de konijnen Rikki uitlachen?’ Ga met de kinderen ook kort in op het verschil tussen lachen en uitlachen. Stel hen hierbij de vraag of ze zelf wel eens uitgelachen worden, of dat ze wel eens iemand zien die uitgelachen wordt? Voelen ze zich dan hetzelfde als Rikki?

U kunt de verschillende situaties van bovenstaande bladen naspelen. U speelt de rol van Rikki met het Rikki-popje. Doe vooral voor hoe Rikki zich voelt als hij uitgelachen wordt. De kinderen proberen, evt. met de knuffels of de vingerpopjes, de andere konijnen na te spelen.

Laat de kinderen tot slot bedenken hoe de konijnen anders kunnen reageren op de oplossingen van Rikki. Laat ze dan vooral ingaan op hoe ze wat aardiger kunnen doen, zodat Rikki zich tenminste niet zo verdrietig voelt. Speel ook dit na.

Extra suggesties

- Laat een van de kinderen de rol van Rikki eens spelen.
- Laat de kinderen elkaar het verhaal van Rikki vertellen aan de verteltafel. Ze kunnen hiervoor gebruikmaken van de popjes en evt. van de andere materialen. Speel zelf ook een keer mee en leg dan vooral de nadruk op de verschillende gevoelens van Rikki.

Voor kinderen is de grens tussen spel en werkelijkheid niet altijd even duidelijk. Omdat het thema ‘gevoelens’ best een zwaar thema kan zijn, is het belangrijk om bij het naspelen te benadrukken dat het ‘doen-alsof’ spel is. Ook voor de kinderen die het spel bekijken moet duidelijk zijn dat de kinderen elkaar niet écht uitlachen en pesten.

Het kan voor kinderen moeilijk zijn zich in te leven in de gevoelens van anderen. Toch moeten ze zich in een ander kunnen verplaatsen om die persoon te begrijpen en rekening met hem te kunnen houden. U kunt het inlevingsvermogen van de kinderen vergroten door te verwoorden wat u ziet en denkt over de gevoelens die u bij een kind opmerkt. Maak gebruik van dagelijkse situaties in de klas om het inlevingsvermogen van kinderen te versterken als ze dit tonen. Zeg bijv. als een kind u meldt dat een ander huilt: ‘Zullen we samen eens gaan vragen wat er aan de hand is? Misschien kunnen we hem troosten.’

5.2.3 Tegenstellingen

Doel Woordenschat.

Materiaal Prentenboek *Rikki*, zo veel mogelijk door de kinderen meegebrachte knuffeldieren en poppen.

Vooraf Vraag aan de kinderen of ze van thuis een knuffeldier of pop willen meenemen.

- 4 5 6** Laat de kinderen hun meegebrachte knuffeldieren en poppen in de kring zetten. Lees de tekst op blz. 2 van het prentenboek voor. Leg hierbij de nadruk op (de tegenstellingen in) de woorden dikke - dunne, lange - korte, slimme - domme, schone - vieze, brave - stoute, meisje - jongen.

Wijs op de knuffels en de poppen in de kring. Benadruk dat de knuffels en de poppen allemaal anders zijn. Laat een opdracht uitvoeren om tegenstellingen bij de kinderen duidelijker te maken, bijvoorbeeld:

- Kinderen met een grote knuffel gaan staan. Ze zullen nu waarschijnlijk merken dat begrippen enigszins relatief zijn. Wat het ene kind groot vindt, vindt het andere kind misschien juist klein.
- Een kind met een pop met lang haar mag een pop aanwijzen met kort haar.

U kunt dit soort opdrachtjes doen met de volgende tegenstellingen: hetzelfde - verschillend, hard - zacht, zwart - wit, netjes - slordig, lang - kort, dik - dun enz. Zie ook de tegenstellingen op blz. 14

Extra suggestie

- U kunt de eerste activiteit ook zonder poppen of knuffels uitvoeren. De kinderen zoeken dan bij zichzelf of bij andere kinderen iets dat bijv. lang of kort is. (lang - kort haar, lange - korte broek, lang - kort van lengte enz.)

ACTIVITEITEN IN DE HOEKEN

In dit hoofdstuk staat beschreven wat u de kinderen allemaal kunt laten doen in de hoeken. Diverse suggesties kunnen ook bij andere thema's gebruikt worden.

Als de kinderen een zelfstandige activiteit gaan uitvoeren in een van de hoeken, kunt u van tevoren hun 'planning' bespreken en daar later nog even op terugkomen. Zie ook de routine *Plannen en reflecteren met de kinderen* op blz. 23.

Het 'Rikkimateriaal' wordt in verschillende hoeken gebruikt. Natuurlijk kan het materiaal niet overal tegelijk zijn. Laat het materiaal rouleren of maak een verdeling en verwissel die steeds.

Activiteiten in de hoeken

Rikki
46

6.1 THEMAHOEK (dit ben ik hoek)

- Materiaal** Een of meer kopieën van de bladzijden 6 tot en met 15 uit het prentenboek *Rikki*, Rikki-popje, paspiegel, handspiegel, verkleedspullen, evt. (door u en de kinderen verzamelde) hoedjes, petten en/of brillen, kopieerblad 15 en 16, teken- en schrijfmateriaal, stempelkussen en evt. letterstempels.
- Inrichting** Zet de materialen zo praktisch mogelijk neer in de hoek. Houd er bij de inrichting van de hoek evt. rekening mee dat de hoek kan uitgroeien, bijv. tot een 'doktershoek'.

U kunt de themahoek het best aan het begin van het thema inrichten, evt. samen met de kinderen.

6.1.1 Vrij spelen in de themahoek

Doel Sociaal-emotionele ontwikkeling: zelfbeeld.

Materiaal Zie 6.1.

Vooraf Introduceer de themahoek zoals beschreven staat op blz. 30.

- 4 5 6** Laat de kinderen vrij spelen in deze hoek. Ze kijken hoe ze eruitzien en veranderen hun uiterlijk op een aantal manieren. Ze kunnen hun haar anders kammen, verschillende hoedjes en petjes opzetten of andere kleren aantrekken. Als de kinderen vinden dat ze er leuk en anders genoeg uitzien, maken ze een tekening van zichzelf. Laat de kinderen als ze hun uiterlijk hebben veranderd, ook eens kijken naar hun gezicht. Wat gebeurt er als ze hun wenkbrauwen fronzen, grote ogen opzetten of een pruillip trekken?

U kunt ook een lijst (laten) maken van de hoedjes en petten. De kinderen kijken welk hoedje of welke pet ze het leukst vinden staan. Dat kruisen ze aan op de lijst. Is er een hoedje of pet dat de meeste stemmen krijgt?

- 5 6** Een *Dit-ben-ik-boekje* maakt u door de vier bladzijden op kopieerblad 15 en 16 uit te (laten) knippen en er met een gekleurd vel A4 papier een kaftje omheen te maken. Leg uit wat de kinderen allemaal in het boekje kunnen 'opschrijven'. Bespreek per keer één of twee bladzijden. Kinderen die dat leuk vinden kunnen er ook woordjes bij (na)schrijven of stempelen, bijv. bij hun lievelingsdier, -kleur of -eten. U kunt het boekje nog uitbreiden door lege blaadjes uit te delen waarop de kinderen vrij kunnen tekenen, bijv. hun familie, hun kamer thuis, hun favoriete speelgoed enz. Laat er evt. weer bij (na)schrijven of stempelen. Op de laatste bladzijde mogen de kinderen de datum invullen dat ze jarig zijn. Schrijf dat voor ieder kind even voor.
- 4 5 6** Naar aanleiding van het bezoek van Rikki aan de dokter, kan deze hoek ook nog uitgroeien tot 'doktershoek'. U breidt het materiaal uit met bijv. een stethoscoop en andere doktersspullen. De kinderen kunnen vrij spelen met deze materialen.

Bespreek met de kinderen wat er zoal gebeurt als ouders met hun kind de schoolarts bezoeken. De schoolarts stelt vragen over het eten en slapen van de kinderen, ze worden gemeten en gewogen en ook worden hun ogen en oren gecontroleerd.

6.5.2 De letters van Rikki

Doel Beginnende geletterdheid: visuele discriminatie.

Materiaal Kopieerblad 10, kleurpotloden.

- 5 6** Lees samen de letters van Rikki op kopieerblad 10, Hoeveel verschillende letters zijn er? Zeg de naam samen letter voor letter: *rrr-iii-kkk-iii*. De kinderen geven alle drie de letters *r-i-k* een verschillende kleur. Daarna zoeken ze dezelfde letters en geven die dezelfde kleuren.

6.5.3 De letter *r* van Rikki

Doel Beginnende geletterdheid: fonemisch bewustzijn, letterkennis.

Materiaal (Speelgoed)folders en tijdschriften, naamkaartjes van de kinderen, kopieerblad 11, kleurpotloden.

Vooraf U heeft de letter *r* aangeboden in de grote of kleine kring. Verder verzamelt u (speelgoed)folders en tijdschriften (als deze nog niet in de hoek aanwezig zijn).

- 5 6** U kunt de kinderen laten kiezen uit een van de onderstaande activiteiten.
- Als er een ABC-muur in het lokaal aanwezig is, maakt u daarop meer plaats voor de letter *r*. De kinderen knippen uit (speelgoed)folders en tijdschriften plaatjes van woorden die met de *r* beginnen, of waarin ze een *r* horen. Ze plakken deze plaatjes op papier en schrijven of stempelen de *r* erbij. Met uw hulp schrijven of stempelen ze evt. ook nog het woord erbij. De bladen worden opgehangen.
 - De kinderen zoeken op de namenlijst of uit de naamkaartjes namen met de letter *r* en schrijven of stempelen die namen na op een vel papier.
 - De kinderen maken voor hun woord- en letterdoosje een kaartje met de naam rikki.
 - Kinderen van wie de naam met de *r* begint, hangen hun naamkaartje op de ABC-muur bij de letter *r*.
 - De kinderen zoeken in (speelgoed)folders en tijdschriften naar de letter *r*, knippen die uit en maken daar samen een grote collage van. U kunt de letters ook op een strook laten plakken en de letterstrook steeds door een volgend groepje kinderen laten uitbreiden. Hoe lang wordt de letterstrook?
 - De kinderen verzamelen – in een doos of op een tafel – kleine voorwerpen die beginnen met de letter *r*.
 - Op zelfklevende memoblaadjes stempelen de kinderen de letter *r*. Vervolgens plakken de kinderen zo veel mogelijk blaadjes op *r*-voorwerpen. Bijvoorbeeld: raam, rok of rek.
 - De kinderen nemen van thuis allemaal één voorwerp mee dat met een *r* begint. Richt vervolgens samen een *r*-tafel in. De letter *r* schrijven ze natuurlijk groot op een blad. Ze hangen dit blad bij deze tentoonstelling op.
 - De kinderen werken met kopieerblad 11. Ze kleuren plaatjes van woorden waarin ze een *r* horen.

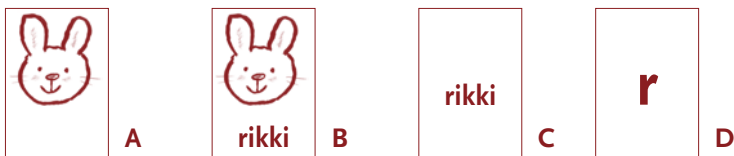
Deze activiteiten kunnen de kinderen ook in tweetallen of in een klein groepje uitvoeren. Geef ze van tevoren gelegenheid om een maatje te zoeken.

6.5.4 Namenmemory

Doel Fonemisch bewustzijn, herkennen van de kinderen en hun namen.

Materiaal Twee pasfoto's van ieder kind, kaartjes, plakplastic.

Vooraf U maakt zelf een memoryspel of u vraagt enkele ouders om dit te doen. Voor het spel moeten er per kind uit de groep vier kaartjes gemaakt worden: een kaartje met alleen de pasfoto van het kind, een kaartje met alleen de naam van het kind, een kaartje met de pasfoto en de naam van het kind en een kaartje met alleen de eerste letter van de naam van het kind. De kaartjes moeten ongeveer even groot zijn en evt. geplastificeerd.

4 5 6 De kinderen spelen het memoryspel in tweetallen of in groepjes van drie of vier. Ze gebruiken daarbij twee soorten kaartjes. (Leg niet te veel kaartjes neer!) Ze kunnen de volgende combinaties gebruiken:

A+B **B+D**

B+C **C+D**

De kinderen leggen de betreffende kaartjes omgekeerd op tafel. Om de beurt draaien ze twee kaartjes om en kijken of die overeenkomen. Heeft een kind twee kaartjes omgedraaid die bij elkaar horen, dan mag het die houden. Komen de kaartjes niet met elkaar overeen, dan draait het kind de kaartjes weer om. Het kind dat aan het slot van het spel de meeste kaartjes heeft, is de winnaar.

- Kinderen die al een beetje kunnen lezen kunt u ook laten spelen met de combinaties A+C en A+D.
- De jongste kinderen of kinderen die hier nog moeite mee hebben, laat u eerst alleen nog spelen met de combinatie A+B.

Extra suggestie

■ U kunt ook kaartjes van Rikki en (evt.) zijn vriendjes (laten) maken en aan het spel toevoegen.

Laat de kinderen vooraf eerst zelf vertellen hoe het memoryspel gespeeld moet worden. Vul dit zo nodig aan.

6.5.5 Verschillen zoeken

Doel Beginnende geletterdheid: visuele discriminatie.

Materiaal Kopieerblad 13 en 14, kleurpotloden.

4 5 6 Bij kopieerblad 13 laat u de kinderen de verschillen opzoeken en kleuren of omcirkelen.

U vraagt de kinderen te vertellen wat er anders is aan Rikki als je hem vergelijkt met de andere konijnen. Op kopieerblad 14 mogen ze zoeken naar konijnen die anders zijn. In elke rij kleuren ze het konijn dat anders is.

Doe bij de bovenste rij hardop denkend voor hoe u de verschillende konijnen met elkaar vergelijkt. U kunt deze aanpak ook bij andere opdrachten hanteren.

Extra suggesties

■ Geef de kinderen een kopie van een bladzijde uit een eenvoudig leesboekje. In de eerste zin kleuren ze één letter. Vervolgens zoeken ze gelijke letters in deze zin en geven ze die dezelfde kleur. In de volgende zin kiezen ze weer een andere letter. Al deze letters in de zin geven ze weer deze zelfde kleur. Zo wordt in elke regel een andere letter gekleurd.

■ Geef de kinderen een kopie van een bladzijde uit een eenvoudig leesboekje. Ze kiezen één letter uit, bijv. de *r* van rikki of de letter van hun eigen naam en kleuren die. Vervolgens zoeken ze dezelfde letters en geven die dezelfde kleur.

6.6 REKEN-WISKUNDEHOEK

Materiaal De cijferkaarten voor de getallenlijn van kopieerblad 6, materialen waarmee de kinderen kunnen tellen en sorteren, telboekjes, papier, schrijf- en tekenmateriaal, evt. een kopie van blz. 24/25 uit het prentenboek *Rikki*.

Inrichting U hangt – na de introductie daarvan – de wortel-getallenlijn op. U kunt in deze hoek ook nog een kopie ophangen van blz. 24/25 uit het prentenboek. Zorg er verder voor dat er genoeg materiaal aanwezig is waarmee de kinderen kunnen tellen.

6.6.1 Rikki-getallenlijn maken

Doel Beginnende gecijferdheid: tellen en getalbegrip.

Materiaal Kopieerblad 6, telmateriaal, evt. 'gewone' cijferkaartjes 1-6.

- 5 6** Geef elk kind een kopie van de cijferkaarten. Laat de kaarten uitknippen en de wortels kleuren. Daarna hangt u een set cijferkaarten (maak evt. vergrote kopieën) samen met de kinderen op aan een lijntje. Tel samen van 1 tot 6 en laat de kinderen bij elk getal dat aantal neerleggen van telmateriaal, bijv. blokjes.

De kinderen kunnen spelletjes doen met hun eigen setje kaarten en telmateriaal. Bij deze spelletjes moeten ze altijd de getallenlijn kunnen zien.

- Een kind legt de kaartjes willekeurig neer. Een ander kind legt de kaartjes in de goede volgorde.
- Een kind haalt een of twee kaartjes uit een setje. Een ander kind mag zeggen en op de getallenlijn aanwijzen welke ontbreekt/ontbreken.
- Een kind legt een hoeveelheid telmateriaal (bijv. blokjes) neer, niet meer dan 6! Het andere kind zoekt het kaartje erbij.

Voor kinderen die de cijfers al een beetje kennen kunt u de opdrachten moeilijker maken door ze 'gewone' cijferkaartjes van 1-6 (dus zonder wortels erop) te geven in plaats van de kaartjes van kopieerblad 6.

Laat elk kind zijn setje cijferkaartjes in een doosje bewaren.

Thema-afsluiting

10.1 Tentoonstelling van de zelfportretten

Doel Afsluiten van het thema.

Materiaal De zelfportretten van de kinderen.

Vooraf De kinderen hebben in de expressiehoek een zelfportret gemaakt (zie blz. 60). Nodig evt. andere leerkrachten en de ouders van de kinderen uit om naar de zelfportretten te komen kijken.

U houdt samen met de kinderen een tentoonstelling van de zelfportretten. Hang de portretten bijv. op in een centrale ruimte of in een gang. Geef alle portretten een nummer.

Als de namen van de kinderen op de achterkant van de zelfportretten staan, kunt u aan de tentoonstelling een prijsvraag voor de ouders verbinden. De ouders mogen raden welk portret van hun eigen kind is. U kunt deze opdracht evt. uitbreiden door van bijv. nog vijf (of meer) portretten te laten raden om welk kind het gaat.

Extra suggestie

■ Maak de tentoonstelling 'officieel' door samen met de kinderen te oefenen hoe ze hun ouders rond kunnen leiden tijdens de tentoonstelling. Misschien moet er eerst wel een kaartje gekocht worden bij de kassa? En wat vertellen ze over de opdracht tijdens de rondleiding?

Doorgaande routines

Als u tijdens dit thema gewerkt heeft met een of meerdere routines (bijv. *interactief voorlezen*, *de pluim van de dag*, *het portfolio*, *het woord- en letterdoosje* enz.), dan kunt u die ook tijdens de volgende thema's gebruiken. Het is erg belangrijk om van een routine een vaste werkvorm te maken die zowel voor u als voor de kinderen herkenbaar is.